

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om en ny vision for fuldførelsen af Den Økonomiske og Monetære Union**(initiativudtalelse)**

(2019/C 353/06)

Ordfører: **Judith VORBACH**

Plenarforsamlingens beslutning	24.1.2019
Retsgrundlag	Forretningsordenens artikel 32, stk. 2 Initiativudtalelse
Kompetence	Sektionen for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed
Vedtaget i sektionen	2.7.2019
Vedtaget på plenarforsamlingen	17.7.2019
Plenarforsamling nr.	545
Resultat af afstemningen (for/imod/hverken for eller imod)	159/2/9

Præambel

Denne udtalelse hører til i en pakke på to EØSU-initiativudtalelser, som udarbejdes samtidig: En mere robust og bæredygtig europæisk økonomi og En ny vision for fuldførelsen af Den Økonomiske og Monetære Union. Pakken er tænkt som et direkte bidrag til dagsordenen for den økonomiske politik for det nye Europa-Parlament og den nye Kommission, som tiltræder i 2019. Vi har et presserende behov for en ny europæisk økonomisk strategi, et positivt narrativ for EU økonomiens kommende udvikling i verden, som kan bidrage til at styrke EU's modstandsdygtighed over for økonomiske rystelser og styrke den økonomiske, sociale og økologiske bæredygtighed for EU's økonomiske model og dermed genvinde tillid, stabilitet og fælles velstand for alle mennesker i Europa. Ved at bygge på de fremskridt, der er opnået i de seneste år, kan denne strategi danne grundlaget for den fortsatte økonomiske, finanspolitiske, finansielle, sociale og politiske integration, som er nødvendig for at nå målene for Den Økonomiske og Monetære Union.

Allerede i 2014 udarbejdede EØSU en udtalelse om fuldførelsen af ØMU'en. Dengang blev der foretaget en opdeling i en pengepolitisk og finansiell søjle, en økonomisk søjle, en social søjle og en politisk søjle. Der blev vedtaget yderligere udtalelser om de enkelte søjler. I nærværende udtalelse bibeholdes denne struktur med fire søjler med henblik på at skabe et overblik over ØMU'ens fremskridt og mangler, og afslutningsvis foreslås en liste over anbefalinger, som vil blive forelagt den nye Kommission og Europa-Parlamentet med henblik på at opnå en stærk, inkluderende og modstandsdygtig monetær union. Overordnet set opfordrer EØSU de europæiske institutioner og de nationale regeringer til at tage meget ambitiøse skridt inden for rammerne af ØMU-reformen med henblik på at gøre en bedre integreret, mere demokratisk og socialt bedre udviklet union til virkelighed.

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. Selv om der allerede er tilbagelagt store etaper på vejen mod gennemførelsen af ØMU'en, er der stadig behov for markante forbedringer inden for hver af de fire bærende søjler. I denne forbindelse er det vigtigt at være meget opmærksom på balancen, idet en forsømmelse af en eller flere søjler kan føre til alvorlige skævheder. Desuden skal de udfordringer, som forårsages af klimaændringerne, hele tiden indgå i overvejelserne. Således bidrager f.eks. en social udformning af den økonomiske søjle også til at forbedre den sociale søjle og omvendt. Nogle konkrete foranstaltninger kan henføres til forskellige søjler.

1.2. Selv om det er på høje tid at fuldføre ØMU'en, står en strid mellem medlemsstaterne om retningen i vejen for yderligere fremskridt. De dystre konjunkturudsigter får selskab af geopolitisk usikkerhed og det planlagte brexit. Desuden er der massive udfordringer i form af forskelle mellem medlemsstaterne, ulige fordeling af indkomster og formuer, klimakrisen og den forventede demografiske udvikling.

1.3. Modstandsdygtighed over for kriser er en nødvendig forudsætning for gennemførelse af ØMU'en, men det er ikke tilstrækkeligt. Der er også brug for en positiv vision, som det afspejles i artikel 3 i traktaten om Den Europæiske Union (TEU) Med hensyn til den aktuelle situation anbefaler EØSU følgende prioriteringer: bæredygtig og inkluderende vækst, mindskelse af uligheden, konvergens i opadgående retning, sikring af øget produktivitet og konkurrenceevnen i overensstemmelse med Europa 2020-målene, gode betingelser for virksomhederne og investeringer, kvalitativt gode arbejdspladser og passende lønninger, bekæmpelse af fattigdom og social udstødelse, stabile og bæredygtige offentlige finanser, en stabil finanssektor og opfyldelse af de globale mål for bæredygtig udvikling for 2030 og målene i klimaafstanden fra Paris.

1.4. EØSU's mere detaljerede anbefalinger med hensyn til ØMU'ens bærende søjler:

1.4.1. En stabil pengepolitisk og finansiel søjle som basis for den overordnede økonomiske udvikling

- ECB: Styrkelse af bankens stabiliserende rolle samt bevarelse af dens uafhængighed
- Målrættede skridt til at fuldføre bank- og kapitalmarkedsunionen under følgende prioriteter: Stabilisering med henblik på at skabe tillid, effektiv regulering, balance mellem risikodeling og risikoreduktion for at forhindre en ny belastning af de offentlige budgetter i tilfælde af kriser, hensyntagen til de sociale følger af reguleringen, inddragelse af klimamål, forbrugerbeskyttelse
- Bankunionen: Sikring af den fælles afviklingsmekanisme og gennemførelse af EDIS, genoptagelse af debatten om strukturreform og skyggebanker
- Kapitalmarkedsunionen: Fastsættelse af prioriteter i form af forbedret tilsyn, oprettelse af et EU-kreditvurderingsbureau, et sikkert aktiv, tilpasning af reglerne inden for insolvens
- Styrkelse af euroens internationale rolle på basis af en stabil, økonomisk stærk og en socialt afbalanceret ØMU.

1.4.2. En stærk økonomisk søjle som basis for velstand og social fremgang

- Opprioritering af den økonomiske søjle med henblik på mellemstatslig udligning og fremme af vækst, produktivitet og konkurrenceevne
- Balance mellem tiltag på udbuds- og efterspørgselsiden, hvilket aktuelt betyder en opprioritering af efterspørgselsiden ved hjælp af en øget anvendelse af den sociale resultatavtale i det europæiske semester, styrkelse af overenskomssystemerne og arbejdsmarkedets parters autonomi, hurtig implementering af Den Europæiske Arbejdsmarkedetsmyndighed samt af den gyldne investeringsregel på en måde, der ikke bringer den mellemfristede finansielle og finanspolitiske stabilitet i fare
- Oprettelse af en finanspolitisk kapacitet i euroområdet finansieret ved et fælles gældsinstrument og en binding af udbetalingerne til styrkelse af den økonomiske og sociale struktur. De aktuelle forslag skal kun ses som de første skridt
- Foranstaltninger til at inddæmme den unfair skattekonkurrence samt til at forhindre skatteunddragelse og -undgåelse.

1.4.3. Anvendelse af den sociale søjle som basis for socialt og samfundsmæssigt fremskridt

- Sociale minimumsstandarder på et højt beskyttelsesniveau i medlemsstaterne
- Bestræbelser på at finde en rimelig balance mellem et sundt økonomisk grundlag og en stærk social dimension
- Udvidelse af debatten om en EU-finansminister med en ligeværdig pendant for sociale og arbejdsmarkedsmæssige forhold i EU.

1.4.4. En politisk søjle som basis for demokrati, solidaritet og enhed

- Styrkelse af inddragelsen af Europa-Parlamentet samt arbejdsmarkedets partier og andre civilsamfundsorganisationer i centrale beslutninger inden for socialpolitik og økonomisk politik

- Solidarisk og fælles handling som basis for velstand og fred i EU og for EU's politiske og økonomiske betydning i en global sammenhæng
- Hurtig tiltrædelse til euroområdet for de EU-stater, som endnu ikke deltager.

2. Gennemførelse af ØMU'en — resultater, udfordringer og mål

2.1. På vejen mod en gennemførelse af ØMU'en er der allerede tilbagelagt store etaper, som i dag udgør et vigtigt fælles grundlag. I 2015 fremlagdes der i de fem formænds rapport ambitiøse planer om en uddybning af ØMU'en. I juni 2019 kom Kommissionen på banen med papiret »Deepening Europe's Economic Monetary Union: Taking stock four years after the Five Presidents' Report«⁽¹⁾, hvor de gør status over de fremskridt, der er gjort siden da, og kræver yderligere foranstaltninger fra medlemsstaternes side. EØSU støtter dette krav. Der er et stort behov for handling inden for såvel den finansielle og økonomiske søjle som den sociale og demokratiske søjle. EØSU peger især på, at det er nødvendigt at opnå en balance mellem alle områderne, idet der også er mange gensidige påvirkninger mellem disse.

2.2. Selv om alle medlemsstaterne er interesserede i at bevare euroen, står en mellemstatslig strid om retningen i vejen for en yderligere uddybning. Den kommer til udtryk i konflikten mellem risikodeling, som er knyttet til grænseoverskridende overførsler eller fælles hæftelse, og modellen med risikoreduktion, hvor ansvaret for tilpasning ligger hos den enkelte stat, og den økonomiske modstandsdygtighed skal opnås ved hjælp af strukturelle ændringer. Det er imidlertid ikke nok at fokusere på denne uenighed, for der findes også forskellige partipolitiske og civilsamfundsmæssige perspektiver. For at fuldføre ØMU'en er det imidlertid nødvendigt at indse, på tværs af forskellige interesser og synspunkter, at solidaritet og viljen til kompromis er en nødvendighed for en god, fælles fremtid i Europa.

2.3. De aktuelle økonomiske rammebetingelser udgør en udfordring. Efter den lange krise kom der atter gang i økonomien i ØMU'en i 2014, mens aktiviteten dalede igen i andet halvår i 2018. Dette skyldes flere faktorer såsom den globale svækkelse af handel og økonomisk udvikling, uløste handelskonflikter og interne usikkerhedsfaktorer såsom det planlagte brexit. Inden for euroområdet var afdæmpningen i den økonomiske dynamik kraftigere på grund af afhængigheden af ekstern efterspørgsel og lande- og sektorspecifikke faktorer. Den beskudne økonomiske udvikling i EU må forventes af fortsætte⁽²⁾. Klimakrisen, den teknologiske omstilling, protektionisme og cyberangreb samt digitale valutaer og kryptovalutaer er blandt fremtidens udfordringer. I en aktuell rapport fra ESPAS konkluderes det, at stigningen i den globale temperatur, som bl.a. vil være ensbetydende med et markant fald i produktiviteten, er tidens mest presserende politiske problem med store økonomiske og finansielle konsekvenser⁽³⁾.

2.4. Selv om EU som helhed i en global sammenligning er relativt velhavende på grund af det høje bruttonationalprodukt — både samlet set og pr. indbygger — og en fair beskæftigelsesudvikling belaster sociale uligheder mellem regioner og medlemsstater samt internt i samfundene alligevel medlemsstaternes sammenhold⁽⁴⁾. 22 % af EU-borgerne er i risiko for at blive ramt af fattigdom og social udstødelse. I flere sydeuropæiske lande er reallønnen i gennemsnit lavere i 2019, end den var i 2009, hvilket er med til at øge de reale forskelle i det socioøkonomiske velstandsniveau⁽⁵⁾. Lønforskellene mellem kønnene er også store mange steder, og en stor andel af den erhvervsdygtige del af befolkningen lider under erhvervsfattigdom eller arbejdsløshed. Med hensyn til fordelingen af husholdningernes private nettoformue konkluderer ECB, at der er store skævheder i euroområdet. Således ejer de rigeste 10 % 51,2 % af nettoformuen⁽⁶⁾. Dette skaber en farlig grobund for sociale spændinger og splittelse.

2.5. En forbedret modstandsdygtighed over for kriser er nødvendig, men ikke tilstrækkelig. For at fuldføre ØMU'en er der behov for en positiv vision som i artikel 3 TEU. Denne artikel taler bl.a. om at fremme en social markedsøkonomi med høj konkurrenceevne, hvor der tilstræbes fuld beskæftigelse og sociale fremskridt, og om miljøbeskyttelse. Set fra det aktuelle perspektiv anbefaler EØSU følgende målsætninger: bæredygtig og inkluderende vækst, mindskelse af den sociale og økonomiske ulighed, konvergens i opadgående retning, sikring af øget produktivitet og beskyttelse af konkurrenceevnen i overensstemmelse med Europa 2020-målene, som også indeholder »Beyond GDP«-mål⁽⁷⁾, gode betingelser for virksomhederne og investeringer, kvalitativt gode arbejdspladser og passende lønninger, bekæmpelse af fattigdom og social udstødelse, stabile og bæredygtige offentlige finanser, en stabil finanssektor og opfyldelse af de globale mål for bæredygtig udvikling for 2030 (SDG) og målene i klimaaftalen fra Paris. EØSU henviser også til sin initiativudtalelse »En mere krisebestandig og bæredygtig europæisk økonomi«.

(1) https://ec.europa.eu/info/publications/deepening-emu-taking-stock-four-years-after-five-presidents-report_da

(2) https://ec.europa.eu/info/publications/european-economic-forecast-spring-2019_da

(3) ESPAS, Global Trends to 2030, Challenges and Choices for Europe, april 2019, <https://espas.secure.europarl.europa.eu/orbis/node/1362>

(4) https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/european-semester_thematic-factsheet_addressing-inequalities_da.pdf

(5) Benchmarking Working Europe 2019.

(6) European Central Bank, The Household Finance and Consumption Survey: results from the Second wave, No 18 / December 2016.

(7) EØSU's udtalelse EUT C 177 af 18.5.2016, s. 35.

3. Den pengepolitiske og finansielle søjle — grundlaget for økonomisk udvikling

3.1. EØSU fremhæver ECB's centrale rolle som en stabiliserende faktor i tilfælde af krise. Centralbankchefens meddelelse om, at banken om nødvendigt ville opkøbe statsobligationer (OMT-program), havde således en beroligende effekt på markederne. Quantitative Easing-programmet, som blev indført for at nå inflationsmålet, førte i 2015 til en yderligere nedsættelse af renterne, hvilket lettede adgangen til likvide midler. Den omstændighed, at bankerne i øjeblikket deponerer penge hos ECB, selv om det giver negative renter, viser, at det er nødvendigt at udbygge ØMU's økonomiske søjle. EØSU opfordrer desuden til at forankre ECB's rolle som kreditgiver i sidste instans. Det er vigtigt at bevare ECB's uafhængighed.

3.2. ØMU's finansielle sektor opfylder sin rolle som finansieringsfunktion for små og mellemstore virksomheder tilfredsstillende, viser en undersøgelse fra ECB⁽⁸⁾. Aktuelt angiver de små og mellemstore virksomheder vanskelighederne ved at finde kvalificeret arbejdskraft og erfarne ledelseskrafter samt vanskeligheder med at finde kunder som de vigtigste problemer, mens manglende adgang til finansiering ses som et mindre problem. Virksomheder i nogle medlemsstater er mere berørt af dette, men også her er der bedring at se. Undersøgelsen bygger på et udsnit på 11020 virksomheder i euroområdet, hvoraf 91 % har færre end 250 ansatte. EØSU fremhæver vigtigheden af et stabil finansieringsgrundlag også for store virksomheder.

3.3. EØSU opfordrer indtrængende EU-institutionerne til konsekvent at arbejde for at fuldføre bank- og kapitalmarkedsunionen og dermed skabe grundlaget for en fuldstændig overvindelse af den finansielle krise og for en modstandsdygtig ØMU, som fuldt ud har genvundet tilliden. I denne forbindelse er det vigtigt at skabe en balance mellem risikodeling og risikoreduktion, så det så vidt muligt undgås, at de offentlige budgetter belastes i tilfælde af en krise, uanset om det er på nationalt plan eller fællesskabsplan. I forbindelse med reguleringen af de finansielle markeder er det vigtigt at vægte effektivitet over kompleksitet. Der skal også tages hensyn til de sociale følger af reguleringen, og forbrugerbeskyttelsen skal prioriteres højt.

3.3.1. Finansiering via bankkreditter har i forhold til egenkapitalfinansiering en markant større andel i EU end i USA. EØSU anbefaler en diversificering af finansieringskilderne og dermed en større risikodeling, hvilket i EU betyder en større vægtning af egenkapitalfinansieringen.

3.4. EØSU noterer fremskridtene inden for bankunionen og fremhæver Kommissionens positive rolle. Imidlertid er det, trods andre forlydender, endnu ikke lykkedes medlemsstaterne at nå til enighed om en fælles beslutning med hensyn til at anvende den europæiske stabilitetsmekanisme (ESM) som bagstopperordning for den fælles afviklingsmekanisme (SRF). På samme måde bliver yderligere skridt i retning af en implementering af den fælles indskudsforsikringsordning (EDIS), som der er et presserende behov for, igen og igen afvist af medlemsstaterne.

3.4.1. EØSU mener, at det er på høje tid med en konkret tidsplan for EDIS⁽⁹⁾. I forbindelse med anvendelsen af ESM som sidste sikring for SRF anbefaler EØSU, at man samtidig tilfører SRF flere midler, nedbringer de nødlidende kreditter på en socialt bæredygtig måde og stiller robuste minimumskrav til kapitalgrundlag og nedskrivningsegne forpligtelser (MREL)⁽¹⁰⁾. Desuden bør foranstaltninger mod hvidvask af penge også fortsættes konsekvent inden for rammerne af bankunionen⁽¹¹⁾. Debatten om en bankstrukturreform bør genoptages med henblik på at reducere risiciene til et acceptabelt niveau. Også med hensyn til nødvendigheden af at regulere skyggebanker går EØSU ind for en øget opmærksomhed.

3.4.2. EØSU bekræfter sit tidligere krav om, at forbedring og konsolidering af søjlerne i bankunionen skal gå hånd i hånd med gennemførelsen af de globale mål for bæredygtig udvikling (SDG) og klimaaftalen fra Paris. Med hensyn til kapitalkrav skal der indføres lempelser for miljøvenlige investeringer og diverse ikkekomplekse, inkluderende langsigtede lån, navnlig i forbindelse med energieffektivitet, vedvarende energikilder etc.

3.5. Fuldførelsen af kapitalmarkedsunionen bidrager til at afbøde rystelser og til at fremme virksomhedernes investeringsaktiviteter og dermed til bedre konkurrenceevne⁽¹²⁾. Til forskel fra bankunionen, som bygger på klart definerede søjler, omfatter kapitalmarkedsunionen en betragteligt antal forskellige initiativer som f.eks. MIFID, betalingstjenestedirektivet og det europæiske private pensionsprodukt (PEPP). Det er vanskeligt at foretage en samlet vurdering, men EØSU anbefaler følgende grundprincipper: For det første er det nødvendigt at fokusere på centrale projekter. Et forbedret tilsyn skal prioriteres højt. Ligeledes bør Kommissionen sætte gang i diskussionen om at etablere et EU-kreditvurderingsbureau igen. Med hensyn til sikre aktiver afventer EØSU med interesse et forslag fra Kommissionen. For det andet bør der arbejdes på at tilnærme reglerne om insolvens og virksomhedsbeskatning. I denne forbindelse hilser EØSU initiativerne til et fælles selskabsskattegrundlag velkommen, idet passende foranstaltninger til at bekæmpe unfair skattekonkurrence også bør fremmes.

⁽⁸⁾ European Central Bank, Survey on the Access to Finance of Enterprises in the euro area, April to September 2018, november 2018.

⁽⁹⁾ EØSU's udtalelse EUT C 237 af 6.7.2018, s. 46.

⁽¹⁰⁾ Term sheet on the European Stability Mechanism Reform, 4.12.2018.

⁽¹¹⁾ Eurogroup report to Leaders on EMU deepening 4.12.2018.

⁽¹²⁾ Capital Markets Union. Commission contribution to the European Council CMU (21-22 March 2019).

3.6. EØSU glæder sig over initiativet til at styrke euroens internationale rolle, idet euroen i dag er den næstvigtigste valuta efter den amerikanske dollar. Kommissionen anbefaler i denne forbindelse gennemførelsen af ØMU'en og bank og kapitalmarkedsunionen samt supplerende initiativer vedrørende den finansielle sektor og stærkere anvendelse af euroen inden for energi, råstoffer og transport, og at EU skal tale med én stemme, når det gælder strategiske og økonomiske spørgsmål. EØSU mener imidlertid ikke, at disse foranstaltninger er vidtrækkende nok. Social samhørighed, økonomisk konvergens i opadgående retning samt styrke og fremme af konkurrenceevne og innovation er ligeledes nødvendige faktorer for at skabe en god udvikling, så euroen kan spille en stærkere rolle på den internationale scene. EØSU henviser til sin udtalelse »Mod en stærkere international rolle for euroen«.

4. Den økonomiske søjle — grundlaget for velstand og social fremgang

4.1. ECB's pengepolitik virker på samme måde i alle eurostater, men ubalancer i udenrigshandelen kan bide sig fast, landene kan befinde sig i forskellige konjunkturfaser, og modstandsstyrken over for rystelser er ikke den samme i alle medlemsstater. Samtidig har eurostaterne ikke de instrumenter til rådighed, som findes i en national penge- og valutapolitik. Derfor er der behov for en udvidelse af den økonomiske søjle, så investeringer i bæredygtig vækst, forbrugernes efterspørgsel samt produktivitet og konkurrenceevne fremmes. Dette kræver balance mellem foranstaltninger på udbuds- og efterspørgselssiden. For 2019 og tiden derefter regner Kommissionen med positive væksteffekter på grund af privat efterspørgsel og investeringer⁽¹³⁾. EØSU anbefaler, at disse impulser forstærkes.

4.2. Det europæiske semester spiller en vigtig rolle med henblik på den makroøkonomiske tilpasning. EØSU glæder sig over Kommissionens intention om i højere grad at inddrage den sociale resultattavle, som er indeholdt i den europæiske søjle for sociale rettigheder. Social sikkerhed øger tilliden til en finansielt sikker fremtid og har en positiv virkning på den samlede økonomiske efterspørgsel. EØSU foreslår, at det europæiske semester også anvendes til forslag til anvendelse af yderligere kriterier for modstandsdygtighed, som sigter mod at fjerne sociale uligheder og mod klimabeskyttelse.

4.3. Tilstrækkelig købekraft beror på vellønnede arbejdspladser. Imidlertid vanskeliggøres dette af tendensen til, at reallønnen i gennemsnit vokser mindre end produktiviteten⁽¹⁴⁾. EØSU anbefaler derfor en styrkelse af overenskomssystemerne og arbejdsmarkedets parters autonomi. For at sikre en fair konkurrence er der behov for en retslig håndhævelse af de gældende minimumsstandarder for alle beskæftigede. Desuden bør det undersøges, om de tilgængelige værktøjer og en EU-ramme kan kortlægges til støtte og vejledning for medlemsstaterne i deres bestræbelser på at udvikle minimumsindkomstsystemer. En hurtig implementering af Den Europæiske Arbejdsmarkedsmyndighed er et vigtigt skridt til at bekæmpe unfair konkurrence.

4.4. Investeringer i socialt boligbyggeri, uddannelse, forskning, digitalisering, klimabeskyttelse, bæredygtig mobilitet og vedvarende energi udgør ikke kun økonomiske impulser og et vigtigt konjunkturpolitisk instrument, men sikrer også produktionskapacitet for fremtidens velstand og konkurrenceevne⁽¹⁵⁾. Selv om Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer (EFSD) er et skridt i den rigtige retning, er der stadig et stort behov for handling. For eksempel er de offentlige nettoinvesteringer i procent af BIP i euroområdet stagneret omkring nulpunktet. Et vigtigt skridt ligger i en forbedring af den finanspolitiske forvaltning.

4.5. Dette er muligt uden at ændre primærretten. I traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF) er prisstabilitet ganske vist defineret som det vigtigste mål for EU's økonomiske politik. Dette mål skal imidlertid nås på grundlag af en afbalanceret økonomisk vækst, en social markedsøkonomi med høj konkurrenceevne, hvor der tilstræbes fuld beskæftigelse og sociale fremskridt, og et højt niveau for beskyttelse og forbedring af miljøkvaliteten. Den model for den økonomiske politik, der kommer til udtryk her, tillader, at der tages hensyn til komponenter på såvel udbuds- som efterspørgselssiden, og stabilitetspagten er dermed også en vækstpagt. For at sikre ansvarsfraskrivelsen mellem medlemsstaterne blev der med finanspagten og den såkaldte two- og six-pack imidlertid fastsat en endnu mere snæver ramme. På denne baggrund anbefaler EØSU, at den gyldne regel for offentlige investeringer gennemføres⁽¹⁶⁾. Dette vil bidrage til at sikre, at de offentlige investeringer i fremtiden fastholdes på det nødvendige niveau, i overensstemmelse med reglerne om underskud.

⁽¹³⁾ https://ec.europa.eu/info/publications/european-economic-forecast-spring-2019_da

⁽¹⁴⁾ Kommissionen, årlig vækstrapport 2019.

⁽¹⁵⁾ IMF direct, 2014; OECD Economic Outlook, juni 2016.

⁽¹⁶⁾ Truger, Achim (2018): Fiskalpolitik in der EWU. Reform des Stabilitäts- und Wachstumspakts nicht vergessen! [Fiscal Policy in the EMU. Don't forget reform of the Stability and Growth Pact!] WISO direkt, Friedrich-Ebert-Stiftung, Bonn.

4.6. En fuldførelse af ØMU'en kræver en fælles budgetkapacitet for euroområdet. EØSU går ind for et fælles budget for euroområdet, som kan finansieres via et fælles gældsinstrument. Desuden skal debatten om en europæisk økonomi- og finansminister⁽¹⁷⁾ genoptages. Denne minister skal stå til regnskab over for Europa-Parlamentet. EØSU fremhæver, at udbetalingerne skal være knyttet til en styrkelse af den økonomiske og sociale struktur. Der er behov for en definition af begrebet »strukturreformer« i denne forstand. I forbindelse med foranstaltninger inden for rammerne af den flerårige finansielle ramme 2021-2027⁽¹⁸⁾ skal forholdet til struktur- og investeringsfondene præciseres.

4.6.1. Kommissionen foreslår en europæisk investeringsstabiliseringsfunktion i forbindelse med den flerårige finansielle ramme 2021-2027, som skal anvendes i forbindelse med landespecifikke rystelser. De afsatte midler på 30 mia. EUR er imidlertid helt utilstrækkelige til at have en stabiliserende virkning. Desuden beklager EØSU, at stabiliseringsdelen i denne form ikke blev behandlet på topmødet i december 2018. I stedet blev det meddelt, at der skulle aftales kriterier for et budgetinstrument for konvergens og konkurrenceevne⁽¹⁹⁾. Dette opfordrede Kommissionen til forud for eurotopmødet i juni 2019, hvor den fremhævede, at den var indstillet på at fremlægge et nyt reguleringsforslag⁽²⁰⁾. EØSU ser dette som en mulig begyndelse til et eurobudget og vil undersøge dette planlagte instrument med hensyn til dets økonomiske og sociale implikationer.

4.6.2. Som en anden form for finanspolitisk kapacitet inden for ØMU'en har man som reference anvendt en arbejdsløsheds(gen)forsikring, hvis finansiering kunne sikres varigt efter kriterier, som endnu ikke er fastlagt. I tilfælde af en økonomisk rystelse ville det dermed være muligt at afbøde negative kriseeffekter. Derudover er det nødvendigt at styrke de automatiske nationale stabiliseringsmekanismer, som f.eks. de nationale arbejdsløshedsforsikringsystemer. EØSU er af den opfattelse, at idéen om at skabe passende principper for de nationale arbejdsløshedsforsikringer skal forfølges yderligere. Dette kunne føre til en reel forbedring af leve- og arbejdsvilkårene og desuden styrke de nationale automatiske stabiliseringsmekanismer.

4.6.3. Der er også planlagt en ændring af ESM-traktaten, hvilket Kommissionen ligeledes opfordrer stats- og regeringscheferne til. Foruden den fælles bagstopperordning for SRF skal der i denne forbindelse bl.a. også foretages tilpasninger inden for forebyggende finansiel bistand samt sikring af et passende niveau af betingelser. Der er også planlagt nye samarbejdsformer mellem ESM og Kommissionen⁽²¹⁾. EØSU advarer mod en skærpet ex ante-binding af den forebyggende finansielle bistand, som ville underminere instrumentets stabiliserende virkning.

4.7. I forbindelse med gennemførelsen af ØMU'en er det væsentligt at huske skattepolitikken. I hele EU kunne tabet på grund af mistede skatteindtægter beløbe sig til 825 mia. EUR årligt⁽²²⁾. For eksempel anslås det, at de EU-baserede multinationale selskabers (BEPS) udhuling af skattegrundlaget og overførsel af overskud beløb sig til 50-70 mia. EUR eller 0,3 % af EU's BNP inden vedtagelsen af de omfattende foranstaltninger til bekæmpelse af skatteundgåelse⁽²³⁾. Skatteunddragelse er imidlertid fortsat et stort problem, som skal løses. Samtidig er skatten på arbejde og de sociale afgifter i Europa verdens højeste. Ved at bekæmpe aggressiv skatteplanlægning og skatteunddragelse og fjerne regeringers og skattemyndigheders⁽²⁴⁾ specielle ordninger, der kan ses som karakteristika for skatteoaser, kunne man mindske skattetab og skabe et bredere grundlag for offentlige investeringer til udbygning af den sociale infrastruktur og til inddæmning af klimaændringer samt til en bæredygtig stabilisering af realøkonomien og den finansielle sektor.

4.7.1. EØSU noterer sig med stor interesse Kommissionens meddelelse om at anvende passerellebestemmelsen i henhold til artikel 48, stk. 7, i TEU, bl.a. inden for skattepolitikken. Det vil skabe mulighed for en reform i retning af beslutningstagning med kvalificeret flertal. Desuden skal der konsekvent følges op på initiativerne til at inddæmme skattesvig og forhindre unfair konkurrence inden for selskabsskat. EØSU henviser i denne forbindelse til sin udtalelse om trusler og hindringer for det indre marked⁽²⁵⁾. EØSU glæder sig over forslaget om, at visse skatter i forbindelse med den flerårige finansielle ramme skal gå direkte til EU-budgettet for på denne måde at forøge EU's egne midler.

5. Den sociale søjle — grundlaget for socialt og samfundsmæssigt fremskridt

5.1. En bæredygtig udformning af den penge- og finanspolitiske søjle og søjlen for økonomisk politik styrker også ØMU'ens sociale fundament. I det foregående er der allerede nævnt flere elementer, som også kan bidrage til at forbedre den sociale søjle. Hvis den sociale resultattavle integreres i det europæiske semester, vil kriterier som konvergens i opadgående retning inden for minimumsindkomst og -løn og nedbringelse af (ungdoms)arbejdsløsheden kunne styrkes yderligere.

⁽¹⁷⁾ COM(2017) 823 final.

⁽¹⁸⁾ COM(2018) 321 final.

⁽¹⁹⁾ Erklæring fra eurotopmødet, 14.12.2018.

⁽²⁰⁾ https://ec.europa.eu/info/publications/deepening-emu-taking-stock-four-years-after-five-presidents-report_da

⁽²¹⁾ Term sheet on the European Stability Mechanism reform, 4.12.2018.

⁽²²⁾ En rapport udarbejdet af Richard Murphy for S&D-Gruppen i Europa-Parlamentet <http://www.taxresearch.org.uk/Documents/EUTaxGap-Jan19.pdf>

⁽²³⁾ EØSU's udtalelse ECO/491 – Beskatning – afstemning med kvalificeret flertal, endnu ikke offentliggjort.

⁽²⁴⁾ Kommissionens afgørelse SA.38375 (Lxb/Fiat Finance), SA.38374 (NL/Starbucks), SA 38373 (IRL/Apple), SA 38944 (Lxb/Amazon).

⁽²⁵⁾ EUT C 125 af 21.4.2017, s. 8 (punkt 3.6 skattepolitik).

5.2. EØSU er af den opfattelse, at forbedring og gennemførelse af sociale minimumsstandarder på grundlag af en fælles EU-ramme med et højt beskyttelsesniveau i medlemsstaterne kan yde et vigtigt bidrag til den sociale konvergens i opadgående retning. EØSU påpeger, at sådan opadgående social konvergens i retning af bedre ansættelses- og levevilkår bør baseres på bæredygtig vækst, kvalitetsjob og et konkurrencedygtigt erhvervsklima og forbedres ved at finde en rimelig balance mellem et sundt økonomisk grundlag og en stærk social dimension.

5.3. Der skal være balance mellem sociale og finansielle spørgsmål. F.eks. bør debatten om en europæisk økonomi- og finansminister udvides med en debat om en kommissær for arbejde og sociale forhold, som skal forsynes med omfattende midler og bl.a. have ansvaret for at overvåge den europæiske søjle for sociale rettigheder.

6. Den politiske søjle — grundlaget for demokrati, solidaritet og enhed

6.1. Voksende økonomisk ulighed, velstandstab og negative forventninger til fremtiden kan i fremtiden spille en stor rolle for, hvordan EU bliver opfattet af civilsamfundet. Efter EØSU's opfattelse er det derfor en vigtig og nødvendig betingelse at styrke de andre tre søjler i henhold til de forslag, der er beskrevet ovenfor, også for at stabilisere den politiske søjle. Dette er afgørende for at styrke borgernes tillid til EU.

6.2. Desværre er Europa-Parlamentet og arbejdsmarkedets parter ikke inddraget i tilstrækkeligt omfang i forbindelse med det europæiske semester, ved underskudsprocedurer eller i forbindelse med ESM-foranstaltninger. Også dette har vist sig at være en katalysator for centrifugale kræfter, for bedømmelsen af, om et land f.eks. overtræder underskudskriterierne, eller hvilke strukturreformer der skal gennemføres, har fordelings- og samfundspolitiske konsekvenser. EØSU plæderer indtrængende for en omfattende inddragelse af Europa-Parlamentet, men også af de nationale parlamenter, arbejdsmarkedets parter og andre civilsamfundsorganisationer i de centrale beslutninger inden for den økonomiske politik og socialpolitikken. Kun på denne måde kan det sikres, at ikke kun nationale interesser, men også forskellige partipolitiske og civilsamfundsmæssige perspektiver afspejles på en passende måde.

6.3. I dag er kun 19 af EU's 28 medlemsstater medlem af euroområdet. For at gennemføre valutaunionen er det imidlertid også nødvendigt at optage de stater, som endnu ikke er en del af euroområdet. Dette bør ske så hurtigt som muligt, idet staterne også selv må tage de afgørende skridt. Også i EU-medlemsstaterne uden for euroområdet mener flertallet af borgerne, at den fælles valuta har positive økonomiske effekter ⁽²⁶⁾.

6.4. EØSU minder om den vigtige rolle, som en fælles adfærd og samlet optræden fra EU's medlemsstater side spiller, herunder også i den geopolitiske kontekst. Solidaritet, vilje til kompromis og at trække på samme hammel er grundlaget for velstand og fred i EU samt for EU's internationale betydning og konkurrenceevne. Dette gælder frem for alt også med hensyn til udformningen af den sociale og økonomiske politik. EØSU opfordrer derfor Rådet og Kommissionen til at fremlægge en ambitiøs køreplan for uddybningen af den økonomiske og monetære union. Det vil skabe sikkerhed og tillid og udgøre fundamentet for en positiv økonomisk og social fremtid for EU.

Bruxelles, den 17. juli 2019.

Luca JAHIER

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽²⁶⁾ <https://agenceurope.eu/en/bulletin/article/12271/23>